

ת"פ 65500/03/17 - פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נגד ראיד חאג' יחיא, חאלד תמימי, הר הזיתים שירותי רפואה בע"מ, קידס רפואה ויעוץ מדעי בע"מ, ו-4

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 65500-03-17 פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי
וכלכלה נ' חאג' יחיא ואח'

בפני בעניין:	כבוד הנשיא שמואל הרבסט המאשימה	פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה ע"י ב"כ עוה"ד תמר פירון
נגד		
הנאשמים		1. ראיד חאג' יחיא 2. חאלד תמימי ע"י ב"כ עוה"ד ניר ישראל וסימון חדד 3. הר הזיתים שירותי רפואה בע"מ 4. קידס רפואה ויעוץ מדעי בע"מ 1,3, ו-4 ע"י ב"כ עוה"ד דוד קמחין ואסף יאיר

גזר דין

הסדר הטיעון והרקע

הנאשמים הורשעו על פי הודאותיהם, במסגרת הסדר טיעון, בכך שבין השנים 2007-2009 כללו בספרי הנהלת החשבונות של נאשמת 4 חשבוניות כוזבות בסכום כולל של 289,000 ₪ ובכך עברו על עבירות של הכנת פנקסים כוזבים על פי סעיף (4)220 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: "פקודת מס הכנסה") וכן ניכוי תשומות ללא חשבונית כדין לפי סעיף 117(ב)(5) ו(ב)(8) לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1976 (להלן: "חוק מס ערך מוסף").

בתחילה, הואשמו הנאשמים בכתב אישום אחד עם נאשמים רבים אחרים כחלק מפרשיה רחבת היקף שכונתה "מרמת משרד הבריאות ומוסדות הקופה" אשר נדונה במסגרתו של ת"פ 66313-12-15 בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו.

בהמשך קבע בית המשפט המחוזי, כי בשל מורכבותו של כתב האישום שם, אשר רובו אינו נוגע לנאשמים שלפניי, ובשל כך שאופי המעשים המיוחסים להם אינו מורכב ואינו בדרגת חומרה מן הגבוהות, ויש ממש בטענתם כי אלמלא הצירוף לא היה עניינם מתנהל בבית המשפט המחוזי- הרי שמשפטם יופרד ממשפטם של הנאשמים האחרים בבית המשפט המחוזי ויוגש כתב אישום נפרד בעניינם (החלטת כב' השופטת ל' מרגולין-יחידי, מיום 16.1.2017).

לנוכח החלטה זו, ביום 29.3.2017, הוגש כתב אישום חדש ומעודכן לבית משפט השלום כאשר הפעם מואשמים בו ארבעת הנאשמים שלפניי בלבד (כתב האישום הוגש בבית משפט השלום בפתח תקוה, אך הועבר לבית משפט זה בהסכמת הצדדים ולנוכח סמכותו המקומית).

כתב האישום דנן כלל פרטים ואישומים אשר לא נכללו בסופו של דבר בהרשעת הנאשמים, שכן זו ניתנה כאמור, במסגרת הסדר טיעון והיא התבססה על תשובתם של הנאשמים לכתב האישום המתוקן.

במועד הכרעת הדין הודיעה ב"כ המאשימה כי עמדתה העונשית היא ל-3 חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות, אך בהמשך, בדיון מיום 19.12.22, הודיעה כי היא מסכימה להשתתף צו של"צ, **תוך שעמדה על הרשעת הנאשמים בדין.**

הסנגורים טענו מנגד כי יש לבטל את הרשעת הנאשמים, וזאת נוכח עיסוקם כרופאים ונסיבות נוספות אשר פורטו בטיעוניהם.

אציין כי לאחר שניתנה הכרעת הדין בהתאם להסדר הטיעון התעורר חוסר בהירות בדבר סעיפי העבירות המדויקים אשר בהם הורשעו הנאשמים, וביום 4.12.22, לאחר שהצדדים טענו לעניין זה, ניתנה החלטה והבהרה להכרעת הדין, אשר על פיה סעיפי האישום הם אלה המופיעים ברישא כאן.

הטיעונים לעונש

ב"כ המאשימה טענה כי הנאשמים ביצעו מספר עבירות לאורך 3 שנים, כך שלא מדובר במעידה חד פעמית והפגיעה בערכים המוגנים משמעותית.

מדיניות הענישה הנוהגת מעלה כי במקרים דומים, גזרו בתי המשפט עונשי מאסר הנעים בין 4 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות ל-12 חודשי מאסר אשר ירוצו מאחורי סורג ובריח. הקנסות שניתנו, אם ניתנו, היו בטווח שבין 6,000 - ל-70,000 ₪, וכן נגזרו לעתים מאסרים על תנאי בטווח שבין 3 ל-12 חודשים.

המאשימה הדגישה כי בעבירות אלה יש לתת עדיפות למאסר שירוצה מאחורי סורג ובריח.

המאשימה טענה כי מדובר בעבירות שהנאשמים תכננו, במשך שנים ותוך שהם קיבלו לידיהם את החשבוניות הפיקטיביות והכניסו אותן לספרי החברה אשר הם רשומים כבעליה, הכל מתוך בצע כסף.

לפיכך, המאשימה טענה למתחם ענישה של **3 עד 9 חודשי מאסר בפועל**, אשר במקרים מתאימים יכול וירוצו בדרך של עבודות שירות, וכל זאת בתוספת מאסר על תנאי וקנס משמעותי.

המאשימה ציינה את נסיבותיהם האישיות של הנאשמים ובשים לב גם לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות, תוך הפנייה להליכים שהתקיימו, וביקשה למקם את הנאשמים **בחלקו התחתון של המתחם העונשי**, ולגזור עליהם 3 חודשי מאסר בפועל אשר יבוצעו בדרך של עבודות שירות, וכל זאת בתוספת מאסר על תנאי וקנס משמעותי.

אשר להרשעה, טענה המאשימה כי עניינם של הנאשמים אינו מצדיק הימנעות מהרשעה, בהתאם לכללים שנקבעו בפסיקה.

הנאשמים ביצעו את העבירות החמורות ביותר בפקודת מס הכנסה ובחוק מע"מ, שכן עבירה לפי סעיף 220 לפקודה היא עבירת פשע אשר בצידה 7 שנות מאסר ולכן, כאמירה לציבור, זו אינה עבירה המתאימה לאי-הרשעה.

המאשימה הוסיפה כי הסכום שעליו הוסכם במסגרת הסדר הטיעון הוא לא הסכום אשר הופיע בכתב האישום בתחילה- כ-3 מיליון ₪ ורק לצורך פשרה, הסכימה המאשימה להסתפק בסכום זה, אך לא ניתן להתייחס אליו בשלב זה כאילו היה זה הסכום מלכתחילה ועל בסיסו יש להימנע מהרשעה באופן מוחלט.

כמו כן ציינה המאשימה כי בהליך האזרחי, הנאשמים ויתרו על ניהול ההליך ויום לפני עדותו של יוסי סניור, דמות מפתח אשר היה מעורב בפרשה, הסכימו לסלק את כל המחדל, משמע - הם הכירו בכך שכל החשבונות פיקטיביות.

לשיטת המאשימה, שאלת השיקום אינה רלוונטית בעבירות מס, שכן בעבירות מסוג זה יש לאזן את שיקולי השיקום אל מול מעמדה הרם של ההרתעה, הנובעת מכך שלעבירות מסוג זה נלווית לרוב חשיבה רציונלית.

הנאשמים הם רופאים אלא שהם ביצעו את העבירות המיוחסות להם כאנשי עסקים בעלי מרפאות, ועל כן ההילה הקשורה למקצוע הרפואה, ובצדק רב, אין לה עניין עם המקרה דנן אשר משויך, כאמור, לתחום העסקי ולא לתחום הרפואי.

בנוסף, כדי שבית המשפט ימנע מהרשעה, על הנאשם להוכיח נזק קונקרטי לעתידו או לשיקומו אשר עתיד להיווצר כתוצאה מהרשעה, והנאשמים לא הוכיחו נזק כזה.

הרשעת הנאשמים לא תפגע ברישיונם, ואין הליך אשר במסגרתו רופא מורשע ומאבד מיידית את רישיונו בשל כך. ביטול הרשעה משמעותו כי בית המשפט מניח את שיקול דעתו בראש הרשימה תחת שיקול דעת הגורמים הרלוונטיים בוועדות מקצועיות כלשהן בתחום הרפואה, ולמעשה מונע מהן את הידיעה על ביצוע העבירה אותה ביצע הנאשם.

הסנגורים פתחו את טיעוניהם לעונש בכך שבשנת 2009 הנאשמים מצאו עצמם קשורים בפרשיה שעיקרה לא נגע לכתב האישום דנן, ורק החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב יפו הביאה להפרדת עניינם מאותה פרשה, אשר לבסוף נגמרה בזיכוי גורף ביחס לחלקם הארי של האישומים אשר נגעו לנאשמים.

לטענתם, המאשימה מעולם לא טענה ולא הציגה בדל ראיה כי הנאשמים קיבלו את תמורת החשבונות או חלקה חזרה, ולא עמד להם כל רווח כלכלי מהעבירות, כפי שהפנה לכך כב' השופט מינטקביץ' בשבתו כמגשר בתיק. רק לאחר שניתנה הכרעת הדין בבית המשפט המחוזי והצדדים שבו להליך גישור בפני כב' השופט מינטקביץ', הגיעו להסכמה במסגרתה, הודו הנאשמים באישומים המעודכנים, לאחר צמצום משמעותי של היקף החשדות לכדי עשירית.

באותו שלב ביקשו הנאשמים עיכוב הליכים בכפוף לתשלום כופר, אך בקשתם נדחתה, מבלי שניתנו נימוקים בתחילה.

הנאשמים הדגישו כי בעקבות החקירה, נפתחו הליכי שומה אזרחיים ובסופם נחתמו הסכמי פשרה כבר בשנת 2016, כאשר מלוא המחדלים ואף הרבה מעבר להם הוסרו כבר לפני שנים, מתוך מטרה לשים קץ להליכים. במסגרת הליכים אלה, שולמו כ-150 אלף ₪ למע"מ וכ-290 אלף ₪ לפקיד השומה, סכום שהינו פי כמה וכמה מהסכום שבגיננו הורשעו.

הנאשמים הפנו לנסיבותיהם האישיות.

הנאשם 1, ד"ר ראיד חאג' יחיא, בשנות ה-50 לחייו, נולד בטייבה ומתגורר ביישוב נווה שלום, נשוי ואב ל-4 ילדים.

חרף קשייו כבן מיעוטים, צלח את לימודי הרפואה בפולין, תוך התגברות על המרחק ממשפחתו, סביבתו הטבעית וקשיי השפה.

במשך שנים עבד בניידות לטיפול נמרץ, התמחה בבית החולים "ביקור חולים" ו"הדסה אין כרם" ברפואת ילדים ושימש כחבר וועדה רפואית בבית החולים "ביקור חולים" כנציג הרופאים והמתמחים.

במשך השנים עבד כרופא ילדים במחלקת טיפול מיוחד ביילוד בבית החולים, כרופא ילדים וכרופא משפחה בקופת חולים מאוחדת. הוא זכה בפרס הפקולטה לרפואה של הדסה והאוניברסיטה העברית על הצטיינות קלינית ושימש כמורה ומדריך לסטודנטים, כפי שעלה מתעודות ומסמכים שהוצגו.

הנאשם נטל ונטל חלק בפעילות חברתית התנדבותית, בעמותת "רופאים לזכויות אדם", שימש כרופא מלווה למשלחות תלמידים למחנות ההשמדה בפולין בהתנדבות והעניק סיוע ללא תמורה לתלמידים וסטודנטים במשך שנים.

במשך 14 שנה, הנאשם הוא אחד הישראלים הבודדים, אשר נכנס בתיאום מלא עם גורמי הביטחון לרצועת עזה לצורך הענקת סיוע רפואי לילדים חולי סרטן, וזאת בהתנדבות מלאה.

עוד שימש כחבר מטה החירום למאבק בנגיף הקורונה בעיר טייבה וכרופא לשעת חירום ב-4 אזורים שונים במחוז ירושלים.

הנאשם 2, ד"ר חאלד תמימי, גם הוא בשנות החמישים לחייו, נשוי ואב לארבעה וסב לנכד, נולד וגדל בשכונת א-טור במזרח ירושלים.

גם הוא התגבר על מורכבות בחייו, והשקיע רבות כדי להגשים את ייעודו כרופא מומחה לרפואת ילדים, תוך התגברות על כל המחסומים שניצבו בדרכו, ולמד את לימודי הרפואה ברוסיה.

את התמחותו ביצע בבית החולים "ביקור חולים" ולאחר מכן, התמחה ברפואת ילדים ושימש מספר שנים כרופא במחלקת טיפול נמרץ ילדים ופגים, קיבל תואר מומחה ברפואת ילדים ועבר הכשרות שונות מטעם משרד הבריאות, בהתאם להמלצות שהוצגו.

הסנגורים טענו כי החל משנת 2005, החלו הנאשמים בעבודתם המשותפת ולאחר כ-17 שנות יזע ועמל רב, עליות ומורדות, הם מנהלים כיום 6 מרכזים רפואיים מתקדמים באזור טייבה ובשכונת הר הזיתים בירושלים המעניקים שירותי רפואה מגוונים לכ-18,000 מטופלים ומעסיקים כ-200 עובדים ואנשי צוות רפואי. לצד זאת, מנהלים מזה שנים מרכזי רפואת חירום בשבתות וחגי ישראל, כל זאת בהיקף חודשי בלבד של כ-1.4 מיליון ₪ וכ-18 מיליון ש"ח לשנה. עם זאת, להוציא את החשדות דנן, מעולם לא עלה כל רבב בהתנהלותם העסקית, והחשדות כאן אינם משקפים בשום אופן את התנהלותם האישית והעסקית רבת השנים.

הסנגורים הפנו לפסיקה על פיה ניתן להסתפק באי הרשעה בעבירת מס וטענו כי היקף העבירות בהן הודו נאשמים מצויות ברף הנמוך של משפחת עבירות המס-חשבוניות בסך כולל של 289,000 ₪ כאשר סך המע"מ בגינם הינו 49,130 ₪ בלבד ועל כן, קיומם בפסיקה נדיר, במיוחד בנסיבות בהן המחדלים הוסרו לפני כ-6 שנים, ובמקרים אחרים

ההליך היה מומר לקנס מנהלי ולכל היותר לכופר.

עוד נטען כי ישנו "כלל לא כתוב" לפיו לא יוגש כתב אישום כאשר סכום המס נמוך מ-41 אלף ₪, ולכן קשה עד מאוד לאתר הליכים פלייליים בסכומים אלה.

הסנגור הפנה להחלטות בדבר השתת כופר אשר ניתנו על ידי רשויות המס במקרים דומים, מהן ניתן להיווכח כי במגוון רחב של תיקים בהם היקף וחומרת העבירות גבוהים שבעתיים, החליטה רשות המיסים להמיר את ההליך הפלילי בתשלום כופר, או בהליך אזרחי בלבד. הנאשמים לא קיבלו עד כה נימוק מספק לכך שהמקרה שלהם לא הומר להליך של כופר, בעוד עבירות חמורות מהן נידונו במסלול זה.

אלמלא נכרך עניינם של הנאשמים בתיק המחוזי, סביר כי עניינם כלל לא היה מגיע לפתחו של בית המשפט ומסתיים בהליכים אזרחיים ולכל היותר בתשלום כופר.

הסנגור טען כי בהרשעת הנאשמים תהא פגיעה קשה ובלתי הולמת. הנאשמים נעדרי כל עבר פלילי, פועלים לא אחת עבור ומטעם גופי המדינה, נוטלים חלק בפעילות בעמותות שונות וקיים חשש סביר כי הרשעתם תפגע באופן שאינו הולם בשום קנה מידה את היקף החשדות בעיסוקם, מלבד הפגיעה הישירה בשמם הטוב, במוניטין רב השנים אותו רכשו בעמל וביזע. בנוסף, יתכן שגופי המדינה השונים, יעדיפו להתקשר עם רופאים נטולי עבר פלילי, ורק לאחרונה ביקשה חברת "ישראלכרט" לשלול את ההתקשרות בינה ובין הנאשמים כפועל יוצא מהרשעת בעבירה פלילית. עוד מסרו כי העברת כספים של הנאשמים אל בניהם הלומדים בחו"ל נעצרה, בעקבות ההליך וההרשעה תוך הצגת נימוק לפיו מדובר בעבירות כלכליות חמורות, ולא כך הוא הדבר.

נתוניהם האישיים של הנאשמים, לצד חלוף הזמן הניכר והדרמטי שהסבו נזק נפשי שאותו לא ניתן לתאר, מצדיקים את אי הרשעתם של הנאשמים או לכל היותר, ענישה ברף הנמוך המסתפקת במאסר מותנה או ענישה גמישה בדרך של "צ"צ שלא תפגע באופן בלתי סביר בעיסוקם החיוני.

הזמן הרב שבו עניינם של הנאשמים נידון וכך גם הסרת המחדל לפני זמן רב, הביאו לכך ששיקולי הגמול וההרתעה נחלשו עד התאינו.

במשך למעלה מעשור, הנאשמים שיתפו פעולה עם גורמי החקירה, פעלו באופן יזום להגיע להסכמות, הן במישור האזרחי והן במישור הפלילי, הגיעו להסדרי פשרה והסירו את המחדלים בהיקף גבוה מהמיוחס להם, תוך שעמדו על זכותם לניהול הליך ההולם את החשדות שיוחסו להם ואשר ברובם הופרכו מאליהם.

הסנגורים הדגישו כי כל התייחסות של המאשימה להיקף החשדות המקורי עומדת בניגוד להסכמות הצדדים ולהודאת הנאשמים ומשמעה, הלכה למעשה, חזרה מההסכמה הדיונית אליה הגיעו הצדדים ויש לדחותה על הסף.

תסקיר שירת המבחן בעניין הנאשם 1

הנאשם בן 56 שנה, נשוי בשנית, רופא ואב לילדים, ללא עבר פלילי קודם.

הנאשם לקח אחריות על ביצוע העבירות. הוא הביע תסכול ואכזבה מהתנהלותו בביצוע העבירות ומבין כי טעה

בהתנהלותו, אך לדבריו לא הייתה במעשיו כוונה פלילית. לאור מעורבות זו ולאור הימשכות ההליכים המשפטיים והפגיעה בשמו הטוב, הפיק לקחים וכיום התנהלותו היא ללא כל פגם, תוך שימוש במספר גורמי מקצוע ומבקר על חברותיו, כדי להימנע מהסתבכות דומה.

שירות המבחן התרשם כי ההליכים המשפטיים היוו עבורו גורמים מרתיעים ומטלטלים.

שירות עמד על יכולת היציבות וההסתגלות של הנאשם ומצא כי אינו בעל קווים עברייניים באישיותו אלא מחזיק בעמדות ותפיסות פרו-חברתיות.

שירות המבחן התרשם כי ביצוע העבירות לא מאפיין את מהלך חייו והתנהלותו, על אף שהוא מחזיק בעמדות הנותנות משמעות רבה לתפקיד הכסף בחייו.

נמצא שענישה שיקומית מוחשית של צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 200 שעות, תהווה עבורו ענישה חינוכית ומציבת גבול, שבכוחה למנוע רצידיביזם באמצעות תרומה לחברה. בנוסף הומלץ על חתימה על התחייבות להימנע מעבירה כענישה הצופה פני עתיד.

באשר לשאלת ההרשעה, ולאחר שהנאשם הציג בפני שירות המבחן אישורים על כך שההליכים הפליליים המנוהלים נגד, כבר היוו מכשול אל מול גורמים כלכליים שונים, כדוגמא ביטול חוזה ההתקשרות עם חברת האשראי עקב ההליכים כנגדו.

לפיכך, העריך שירות המבחן, כי הרשעתו עלולה לגרום לנזק קונקרטי בתעסוקתו ובפרנסתו וכן עלולה לפגוע בשמו הטוב וביכולתו להחזיק או לצרף לקוחות חדשים למרפאתו, נוסף לפגיעה קשה בדימויו העצמי.

לאור כל זאת, המליץ שירות המבחן להימנע מהרשעתו.

תסקיר שירות המבחן בעניין הנאשם 2

הנאשם 2, בן 52 שנה, נשוי ואב לארבעה ילדים, רופא ילדים ומנהל מרפאות, מתגורר בירושלים.

לאחר סיום לימודי התיכון נסע הנאשם לרוסיה והשתלב בלימודי רפואה, ושם הכיר את אשתו, אשר גם היא רופאה. עם סיום לימודיו שב ארצה ועבד כרופא ילדים ובהמשך, הכיר את הנאשם 1 ויחד פתחו מספר מרפאות, בהן הנאשם עובד עד היום כרופא ילדים ומנהל.

אין לנאשם הרשעות קודמות.

ההליך הפלילי השפיע על הנאשם וגבה ממנו מחירים אישיים ומשפחתיים אשר תוארו בתסקיר.

שירות המבחן מצא כי הנאשם הוא בעל מערכת ערכים חיובית וההליך המשפטי מהווה עבורו גורם מרתיע וכי הוא הפיק לקחים ממעשיו לנוכח המחירים אשר הוא משלם כתוצאה מהם.

לצד זאת, לנוכח ביצוע העבירות, נמצא כי קיים אצלו דפוס מעגל פינות ובוחן גבולות.

בתסקיר נוסף שנערך, לאחר שהובהר בבית המשפט התיקון שנערך בכתב האישום במסגרת הסדר הטיעון, דיווח שירות המבחן כי הנאשם נטל אחריות מלאה על העבירות בהן הואשם. הוא ביטא תחושות תסכול, צער ו"תקיעות" בחייו כתוצאה מההליך המשפטי המתמשך והמחירים אותם נאלץ לשלם גם כיום.

הוא הביע חשש ביחס לעניין ההרשעה וההשלכותיה המשמעותיות על המשך הקריירה אותה בנה לאורך חייו.

לפיכך, לאור התמשכות ההליך המשפטי, נטילת האחריות המלאה וההשלכות המשמעותיות של ההרשעה לתחום עיסוקו, אשר מחזק חלקים נורמטיביים ומקדמים באישיותו, המליץ שירות המבחן על ביטול הרשעתו ועל הטלת צו של"צ בהיקף של 200 שעות.

דין והכרעה

חוק העונשין קובע כי העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש שייגזר עליו.

בהתאם לעיקרון זה הובנה שיקול הדעת השיפוטי בענישה, כך שתחילה קובע בית המשפט את מתחם העונש ההולם את העבירות ולאחר מכן, בגדרי מתחם זה, נקבע העונש המתאים לנאשם.

עבירות המס נועדו להגן על הערכים של שמירה על הקופה הציבורית ועל השוויון בנטל התשלום במס. הימנעותו של אדם המחויב בתשלום במיסים, או הונאת רשויות המס בכל הקשור לחיוב במס, משמעותה הכבדת הנטל על האחרים הנושאים בו כדין.

חומרתן של עבירות המס היא בכך שהן קלות לביצוע, אך קשות לאיתור. הן מבוצעות באפס מאמץ, תוך ניהול העסקים השוטף, ועל אף שאין בהן שליחת יד פיזית אל כספים מוחשיים, משמעותן היא שליחת יד של ממש אל הקופה הציבורית וחסירת החלון דרכו יכולים שלטונות המס להביט אל עסקו של הנאשם.

אל מול הקלות שבביצוע העבירות, קיים קושי באיתור מבצעי העבירות, ולכן כאשר אלה מתגלות, המגמה בפסיקה היא הטלת עונשים משמעותיים ומרתיעים, כפי שקבע בית המשפט העליון ברע"פ 7851/13 עודה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 03.09.2015):

"פסיקה עקבית מלמדת כי בעבירות שעניינן הונאת רשויות המס, המגמה היא להחמיר בעונשם של אלו אשר שולחים את ידם בקופה הציבורית ופוגעים קשות בעקרון השוויון בנשיאה בנטל המס, ובעקיפין פוגעים גם במרקם החברתי בישראל" (ראו למשל: ע"פ 5783/12 גלם נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (11.09.2014); רע"פ 6296/09 איקס איקס אקסלנט מזון אילת בע"מ נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (09.08.2009)). הפועל היוצא מכך הוא שככלל, מדיניות הענישה הראויה בעבירות כגון אלו כוללת עונש מאסר בפועל, לצד הטלת קנס כספי(ראו: רע"פ 3120/04 נעים נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (08.05.2014))."

הנאשמים שלפניי הורשעו בעבירות מיסים בכך שכללו בספרי הנהלת החשבונות של החברה שבאמצעותה ניהלו שירותי מוקד רפואיים, הנאשמת 4, חשבוניות כוזבות בסכום כולל של 289,000 ₪ וניכו תשומות ללא חשבונית.

מדובר בעבירות שבוצעו במשך 3 שנים, בין השנים 2007-2009, ולכן לא מדובר באירוע נקודתי וחד פעמי, אלא במעשים שנמשכו על פני זמן. כלומר, לא מדובר במעידה ספונטנית ונקודתית של הנאשמים, אלא בעבירות שתוכננו, בשיתוף גורמים אחרים, תוך הערמה על רשויות המס ומתוך כוונה של הנאשמים לשאת רווח כלכלי, גם אם בסופו של יום, רווח כזה לא הופק.

הנאשמים ביצעו את העבירות במסגרת עיסוקם כספקי שירותי רפואה בתשלום ומתוך כוונה למקסם את רווחיהם, תוך שהם מציגים בפני רשויות המס - מצג כוזב בדמות חשבוניות אשר לא שיקפו אמת.

כמי שניהלו את עסקיהם במשך שנים, תוך התקשרות עם גורמים מקצועיים רבים - קופת החולים שעבורה סיפקו את השירות וגורמים נוספים, הנאשמים השכילו לנהל את עסקיהם בתכנון ומקצועיות, והם הבינו היטב את משמעות המעשים שביצעו, על העורמה שבהם, יכלו להימנע מכך וחבל עד מאוד כי בחרו לבצע אותם.

סכומי החשבוניות הכוזבות שהנאשמים כללו בספריהם הם כמצוין לעיל, אך זהו אינו גובה המס שנמנע במקרה זה, כך שהנזק שנגרם מביצוע העבירה, בתוך מנעד עבירות המסים מסוג זה, אינו גבוה.

בהתחשב בפגיעה בערכים המוגנים בנסיבות אלה, ובענישה הנוהגת בעבירות מסוג זה, הרי **שמתחם העונש ההולם את העבירות נע במקרה זה בין 3 חודשי מאסר אשר יכול שירוצו בעבודות שירות ועד 9 חודשי מאסר אשר ירוצו מאחורי סורג ובריח, בצירוף קנס ומאסר על תנאי.**

העונש המתאים

הנאשמים הודו בעבירות המיוחסות להם, תוך שיתוף פעולה מלא עם רשויות אכיפת החוק- שיתוף פעולה שבא לידי ביטוי בהסדר הטיעון.

מהטיעונים לעונש ומהראיות שהוצגו עלה שבין הצדדים התקיימו משא ומתנים רבים, הן בהקשר הפלילי והן בהקשר האזרחי- ופירותיהם של אלה הוא בהסדר הטיעון, הודאת הנאשמים ותשלום מלוא הסכום על ידי הנאשמים בהליך האזרחי.

העבירות בוצעו בין השנים 2007-2009, כלומר הנאשמים ישאו בעונש עבור מעשים אלה כעת, בחלוף 14 שנה.

לא ניתן לגזור את עונשם של הנאשמים מבלי להתייחס לאשר אירע בשנים אלה. עניינם של הנאשמים נכרך בפרשיה שנידונה כאמור בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו, והנאשמים מצאו עצמם קשורים בעבירות שלבסוף החליט בית המשפט המחוזי, שלא יידונו יחד עם העבירות דנן.

במשך שנים אלה, הנאשמים ניהלו את ההליכים המשפטיים, הפליליים והאזרחיים, וההשפעה על תדמיתם, על שלוותם, על היחסים המשפחתיים ועל חייהם האישיים - הייתה קשה וכואבת, אך גם הרתיעה אותם והם חוו על בשרם את המחיר הקשה שגבו העבירות שביצעו.

הנאשמים, בשנות החמישים לחייהם כיום, עובדים כרופאים במרפאות שהקימו, כנותני שירותים רפואיים לקופת החולים שעבורה הוקמו מרפאותיהם.

תרומתם של הנאשמים לחברה כיום ובמהלך החיים באה לידי ביטוי בתעודות ובמכתבי ההערכה שהוגשו לבית המשפט, ומהן עולה שבמשך השנים הנאשמים הקדישו את חייהם לבריאות ולרפואת הציבור. זאת, לאחר הקדשת שנים רבות ללימודי הרפואה מעבר לים, התמחויות ועמידה בדרישות הרישוי הנוקשות הקיימות במקצוע.

עונש מאסר שייגזר על הנאשמים, גם כזה שירוצה בעבודות שירות, יפגע בפרנסתם של הנאשמים וביכולתם להמשיך ולהגיש טיפול רפואי לציבור, ומכל מקום לנוכח הסכמת הצדדים, עונש כזה לא יושת עליהם. יתירה מזאת, בפן הרפואי, מעניקים הנאשמים בכל העת שירות לתועלת הציבור ולא ראיתי להוסיף על כך 200 שעות כהמלצת שירות המבחן, אלא להסתפק בענישה מתונה יותר המשקפת את אישיותם של הנאשמים ואת פועלם בכל חייהם המקצועיים והאישיים.

עתה, נותרנו, כאמור, עם שאלת ההרשעה.

שאלת ההרשעה

פסק הדין המנחה בסוגיית אי-הרשעה הוא פסק הדין שניתן בע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל** (מיום 21.8.1997), אשר בו קבע בית המשפט העליון כי אי הרשעה היא "**חריג לכלל, שכן משהוכח ביצועה של עבירה יש להרשיע את הנאשם וראוי להטיל אמצעי זה רק במקרים יוצאי-דופן, שבהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה**".

עוד נקבע בפסק הדין בעניין כתב, שעל מנת להימנע מהרשעת הנאשם יש להראות שההרשעה תפגע פגיעה חמורה בשיקומו של הנאשם וכי סוג העבירה מאפשר להימנע מהרשעה, מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

מאז ניתן פסק הדין בעניין כתב חזרו בתי המשפט על ההלכה לפיה על מנת לבטל את הרשעתו של הנאשם, עליו להצביע על פגיעה קשה וקונקרטיית **בסיכויי שיקומו** ולבסס אותה בראיות (ראו למשל רע"פ 5018/18 **בוזגלו נ' מדינת ישראל**, מיום 21.10.18).

בענייננו טוענים הנאשמים כי ההרשעה תפגע בעיסוקם כרופאים, באפשרותם להתקשר עם חברות אשראי כנדרש להמשך ניהול מרפאותיהם, באפשרותם להעביר כספים לבניהם הלומדים בחו"ל ובתדמיתם האישית-מקצועית.

המאשימה התנגדה לביטול הרשעת הנאשמים וטענה שלא ניתן לומר שהרשעה בעבירות מס, לאחר הסרת המחדל תוביל באופן וודאי לשלילת רישיון הרפואה ומשכך, לא הוכח נזק קונקרטי לנאשמים.

המאשימה תמכה טענותיה בפסיקה, אשר עיון בה מעלה כי אכן בית המשפט העליון דחה במספר מקרים בקשות להימנעות מהרשעה כאשר הטיעון היה לפגיעה בעיסוק הנאשם כרופא. כך קבע בית המשפט העליון בע"פ 8755/21 **פלזני נ' מדינת ישראל**, תוך שאימץ את פסיקת בית המשפט המחוזי שם:

"רכישת השכלה או עיסוק במקצוע בהם עשויה להיות נפקות לרישום פלילי, אינם מקימים חסינות מפני הרשעה. שיקולים אלה אינם מושכים בהכרח לכיוון אי הרשעה, וודאי במקרים של מעשים פליליים מובהקים, שהביאו לפגיעה קשה בערכים מוגנים".

כלומר, גם לו הייתה מוכחת פגיעה בעיסוקם של הנאשמים כרופאים, אין בכך די כדי להימנע מהרשעתם.

גם הפגיעה ביכולתם של הנאשמים להעביר כספים מחוץ לישראל לבני משפחותיהם או יכולתם להמשיך ולהתקשר עם חברות אשראי- אין בהן די כדי להביא לביטול ההרשעה, וזאת בהתחשב בסוג העבירות שבהן הורשעו.

עבירות מס טומנות בחובן חומרה מיוחדת המצדיקה ענישה מרתיעה- לנאשמים עצמם ולציבור בכללותו, במיוחד כאשר אלה בוצעו בעורמה ובאופן פעיל.

הנאשמים ביצעו עבירות מס **פעילות**. כלומר, לא מדובר בעבירות מס פסיביות של הימנעות מדיווח על הכנסות וכדומה, אלא מעשים יזומים שהנאשמים ביצעו: הנאשמים הוציאו תחת ידם, בכזב, ומתוך כוונה להונות ולהרוויח, חשבוניות שלא שיקפו עסקאות אמת.

הנאשמים עומדים לדין כאנשי עסקים (ולא כרופאים), אשר סיפקו לציבור שירותי רפואה בתשלום, ובמעשיהם חטאו לתפקידם ולשירות אותו הם העניקו ועדיין מעניקים לציבור, ועל גזר הדין לשקף זאת.

לכן, על גזר הדין להעביר מסר ברור, לנאשמים ולאחרים כמותם, שעבירות מסוג זה, המבוצעות על פי רוב על ידי אנשים נורמטיביים המנהלים עסקים משמעותיים, עבירות שבהן נעשו מעשים פעילים של כזב במטרה להשיג רווחים - יביאו לענישה שיש בה הרתעה של ממש.

הרתעה זו מושגת, בין היתר, באמצעות הרשעה, ואילו ביטולה של ההרשעה יעביר מסר מוטעה של חיפוי על העבירות, ויחטא למטרת ההליך הפלילי.

נסיבותיהם של הנאשמים, כפי שהובאו הן על ידי שירות המבחן והן על ידי סנגוריהם, הובאו במניין השיקולים בעת גזירת העונש והן יפות לצורך התחשבות בענישה המתאימה, אך אין בהן די כדי להביא לביטול הרשעתם.

התחשבותי בכך שהסכום שהועלם בסופו של דבר הוא מצומצם, בכך שהנאשמים הסירו את המחדל, בזמן הרב שחלף מאז ביצוע העבירות, בניהול ההליכים המשפטיים בערכאות השונות ובמשך זמן רב והימנעות של הנאשמים מלשוב על מעשים דומים, תוך נקיטת אמצעי זהירות בניהול עסקיהם כיום.

גם זכויותיהם של הנאשמים עמדו לנגד עיניי: תרומתם לחברה אשר באה לידי ביטוי בשנים ארוכות של עיסוק תובעני במקצוע הרפואה, תוך טיפול בילדים ותינוקות חולים ובציבור בכלל, השקעת מיטב משאביהם.

כל אלה עמדו לזכותם והובילו למסקנה שניתן להסתפק במקרה זה בעונש בדמות צו של"צ בהיקף מצומצם, ואף נמוך יותר מזה אשר עליו המליץ שירת המבחן, אשר יהא בו פיצוי ותרומה של הנאשמים לציבור.

ובעניינן של החלטות הכופר אשר הוגשו, יש לומר כי אכן מצויה בידי המאשימה האפשרות "להעביר" תיק פלילי העוסק בעבירות מס למסלול עוקף אשר בו הענישה הינה כלכלית, אולם במקרה דנן היא לא בחרה לעשות כן, וטעמיה עימה. ההחלטות אשר הוגשו על ידי ההגנה אינן מלמדות על פרטי המקרים המובאים בהם אלא רק על ערכן הכספי הכולל של עבירות המס, ומשכך לא ראיתי להשתמש בהחלטות אלו כנימוק לטובתו של הנאשם, ובמיוחד לא ככזה אשר יש בו להביא לביטול הרשעתו של הנאשם.

עד כאן, נימוקי הענישה.

עם זאת, ארשה לעצמי משפט לסיים.

אכן, אין לפנינו עבריינים מהזן המוכר המבקר בבתי המשפט באורח תדיר.

לפנינו, רופאים נאמנים העוסקים במקצוע הרפואה, וזכות זו תישמרנה להם ותעמוד לזכותם.

גם כשלונם, אשר מקורו בתחום הכלכלי ולא בתחום המיקצועי, הוא מדוד ותחום, אך דווקא מהם, אנשים מיושבים, רציניים ומעמיקים, ראוי היה לצפות כי יבחנו את מעשיהם במשנה זהירות, והם לא עשו כך, וחבל.

אני סבור כי העונש אשר יתגלה בעוד שורות אחדות ישמח במידת מה את הנאשמים ששירות לציבור הוא דרך חייהם, והעונש האמיתי בדמות הגשתו של הליך פלילי וניהולו במשך שנים לא מועטות ניתן, רוצה כמעט במלואו- והיום מגיע הוא לסימו.

עם זאת, לא אוכל, כאמור, בשל תדירות העבירות והאקטיביות הטמונה בהן, לטאטאן מתחת לשטיח ולהותירם אל מחוץ למרשם הפלילי, אולם לטובת הנאשמים ולזכותם יש לחזור ולומר- מדובר ברופאים נאמנים אך באנשי עסקים שלא השכילו להקפיד על קלה כבחמורה. המחיר על אי הקפדה זו שולם במלואו ותשלום נוסף, אחרון- יגבה היום.

סוף דבר

בהתחשב בכל האמור, לאחר שנתתי דעתי למכלול השיקולים - שיקולי הענישה בכלל ושיקוליהם האישיים של הנאשמים, כך אני קובע:

1. הרשעת הנאשמים 1 ו-2 תיוותר על כנה.
2. 100 שעות שירות לתועלת הציבור לכל אחד מהנאשמים 1 ו-2, בהתאם לתוכנית מעודכנת אשר יערוך שירות המבחן ויגישה לעיוני עד ליום 1.9.23.
3. שני (2) חודשי מאסר אשר לא ירוצו אלא אם יעבור מי מהנאשמים על אחת מהעבירות בהן הורשעו וזאת תוך שלוש (3) שנים מהיום.
4. קנס בסך 100 ₪ יוטל על נאשמת 4.
5. נאשמת 3 תימחק, בהסכמת הצדדים, מכתב האישום, מהכרעת הדין ומגזר הדין.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ב סיוון תשפ"ג, 11 יוני 2023, בנוכחות הצדדים ובאי כוחם.